

درس‌هایی از اقتصاد اسلامی

(دوره متوسطه)

www.ketab.ir

تألیف

محمدصادق جاودان

سرشناسه	:	جاودان، محمدصادق، ۱۳۷۵-
عنوان و نام پدیدآور	:	درس‌هایی از اقتصاد اسلامی (دوره متوسطه)/تألیف محمدصادق جاودان.
مشخصات نشر	:	تهران: دانشگاه غیر دولتی - غیر انتفاعی عدالت، انتشارات، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	:	۳۱۲ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۸۴۲۰-۳۳-۰
وضعیت فهرست نویسی	:	فبیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. [۳۰۹] - ۳۲۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	:	اسلام و اقتصاد — راهنمای آموزشی (متوسطه)
موضوع	:	Islam -- Economic aspects-- Study and teaching (Secondary)
رده بندی کنگره	:	BP۲۳۰/۲
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۴۸۳۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۴۸۷۹۶۲

درس‌هایی از اقتصاد اسلامی

(دوره متوسطه)

تألیف

محمدصادق جاودان

چاپ: اول - ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۲۰-۳۳-۰

قیمت: ۸۵۰,۰۰۰ ریال

انتشارات: دانشگاه غیردولتی غیر انتفاعی عدالت

همه حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است. تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، از جمله: فتوکپی، الکترونیکی، ضبط و ذخیره در سیستم‌های بازیابی و بخش بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از ناشر ممنوع است.

این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان» ایران قرار دارد

فهرست مطالب

مقدمه

۱۷

بخش اول: مبانی

۲۳

- ۱-۱- مبانی اعتقادی..... ۲۴
- ۱-۱-۱- جهان‌بینی توحیدی..... ۲۴
- ۱-۱-۲- توحید مبنای طراحی نظام اقتصادی اسلام..... ۲۷
۱. توحید افعالی..... ۲۷
- یک. توحید در خالقیّت..... ۲۸
- دو. توحید در ربوبیّت..... ۲۹
۲. توحید عملی..... ۳۱
- یک. رابطه اقتصاد اسلامی با عقید..... ۳۶
- دو. اقتصاد اسلامی با مفاهیم اسلامی..... ۳۶
- سه. رابطه اقتصاد اسلامی با عواطف و احساساتی..... ۳۶
- چهار. جهان‌بینی توحیدی و ایمان به غیب..... ۳۷
- الف) بعد عقلی..... ۴۳
- ب) بعد غریزی و نفسانی..... ۴۴
- ج) برخی از سنت‌های الهی بر جوامع..... ۴۴
- ۱-۳- اقتصاد بخشی از قلمرو و حرکت انسان..... ۴۵
- ۱-۴- مفهوم سود و مطلوبیت از نظر اسلام (انسان اقتصادی)..... ۴۶
۱. امور فطری..... ۵۵
۲. امور غریزی..... ۵۵
- ۱-۵- مشکل اقتصادی (اصل کمیابی یا ظلم انسان)..... ۵۹
- ۱-۵-۱- کمیابی مطلق..... ۶۰

مقدمه

در قرن بیستم، کشورهای جهان در دو بلوک شرق و غرب، دو نظام اقتصادی متضاد را تجربه کردند؛ بلوک شرق با رهبری اتحاد جماهیر شوروی سابق دارای نظام اقتصاد سوسیالیستی و بلوک غرب با پرچمداری انگلستان و سپس آمریکا دارای نظام اقتصاد سرمایه‌داری بودند. کشورهای اسلامی نیز که نظام اقتصادی مستقلی نداشتند، خودبه‌خود در این دسته‌بندی به یکی از دو بلوک مزبور متمایل بودند. با ظاهر شدن ناکارآمدی نظام اقتصادی مبتنی بر اصول مارکسیسم، نظام اقتصادی سرمایه‌داری در ظاهر به‌عنوان کارآمدترین الگو و با شعار جهانی شدن اقتصاد، پیش روی جهانیان قرار گرفت. این نظام که مبتنی بر اصولی همچون دنیسم، فردگرایی، اصالت ماده، فایده‌گرایی، رقابت به انگیزه نفع شخصی و... است، بی‌اعتنا به معنویت و اخلاق و مفهومی‌های اصیل و ارزشمندی همچون عدالت اجتماعی و دیگرخواهی؛ کسب سود بیشتر و رشد اقتصادی را هدف فرد و جامعه انسانی دانسته و با ادعای طبیعی و فطری بودن اصول و اهداف خود، داعیه جهانی شدن دارد.

و با نیم‌نگاهی به نتایج اجرای این نظام اقتصادی در طول بیش از دو قرن، عدم توفیق آن در رساندن انسان و جوامع انسانی، حتی به اهداف مادی-اعلامی شده در این مکتب، قابل مشاهده است. افزون بر این، تضاد مبانی و اهداف آن با آموزه‌ها و احکام مکتب تجارت بخش اسلام، واضح و بدیهی است. یکی از امتیازات مهم دین اسلام بر سایر ادیان الهی، خاتم و کامل بودن آن است؛ بنابراین، مجموعه عقاید، قوانین و برنامه‌های لازم زندگی سعادتمندانه را می‌توان از اسلام انتظار داشت. در هر عصری به تناسب نیازهای آن عصر، آموزه‌های مورد نیاز را می‌توان از متون دینی برای عرصه‌های گوناگون زندگی از جمله حیات اقتصادی در حوزه‌های تولید، توزیع و مصرف جست. پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه) و امیرمؤمنان (علیه‌السلام) در زمان کوتاهی کوشیدند تا اسلام را در ساحت‌های مختلف زندگی بشر اجرا کنند. جاهلیت عرب، به‌صورت مانع بزرگی در برابر پیامبر اسلام نمایان شد و در زمان امام علی (علیه‌السلام) به گونه‌ای دیگر بروز کرد.

علم اقتصاد دانشی است که به بررسی رفتارهای اقتصادی افراد در ارتباط باهم و با طبیعت و سایر امکانات اقتصادی و نیز مردم با دولت و برعکس می‌پردازد.